

Особливості вокально-виконавської діяльності молодших школярів.

Спів, за виразом Б.С. Рачиної, - це «... не тільки чисто проінтонована музична тканина, це жива, тендітна музична думка, що народжується цієї миті, розвивається на наших очах і викликає в нас, слухачах, відповідні емоції». Зверніть увагу: «...народжується на очах і викликає емоції...», так сказано не випадково. Кожен співак, виконавець хору має навчитись втілювати емоцію не тільки «для слухачів», а й «для глядачів», тобто вміло створювати відповідні до музики, художнього змісту візуальні емоційні образи за допомогою міміки. «Співак на сцені – це актор. Вираз його обличчя повинен відповідати характерові твору, що виконується», - наголошував видатний український диригент К. Пігров.

Однією з найважливіших проблем, що часто спостерігаються під час роботи з учнями хорового класу є невідповідність слухових даних вокально-інтонаційним навичкам: дитина чує і навіть записує окремі звуки мелодії, але не може їх заспівати. Видатний психолог Б. М. Теплов довів, що людина може собі уявити не тільки те, що в змозі заспівати, але і те, чого не може відтворити голосом. У своїй книзі «Проблеми індивідуальних различий» він детально зупиняється на проблемі музичної обдарованості. Зрозуміло, що в класах з хоровою спеціалізацією потрібен відбір дітей за слуховими та вокальними даними, але іноді їх відвідують діти і з середніми здібностями. Наукою і практикою доведено, що задатки і здібності, зокрема, музичні, розвиваються, удосконалюються в процесі навчання і виховання.

Тому нечиста співоча інтонація, гудіння замість співу – це певний етап індивідуального розвитку дитини. До кожної дитини, незалежно від ступеня її обдарованості, можна знайти відповідний підхід. За умов правильної методики, більшість «гудошників» виправляє свої недоліки і може працювати з усіма учнями дитячого хорового колективу. Пробудження й поглиблення в учнів інтересу до хорового мистецтва можливе шляхом розкриття внутрішнього потенціалу кожного учня, незалежно від рівня його музичних здібностей.

На якій стадії свого розвитку не була б дитина, вона емоційно відгукується на виразні інтонації, музику і тексти, що містять в собі вираження почуттів. Працюючи в умовах творчої радісної атмосфери, включаючи дітей в ігрові сюжетні заняття, викладач завжди отримує живий відгук і розкутий емоційний спів.

Важлива частина всієї вокально-хорової роботи взагалі і роботи над інтонацією зокрема - артикуляція. Вона тісно пов'язана з диханням, звукоутворенням і тільки за умови активної артикуляції можливе чисте інтонування у співаків. «Поганий той співак, який співає з затиснутою щелепою», - говорив Енріко Карузо. Артикуляційний апарат у дітей потребує розвитку. Необхідно запровадити спеціальну систематичну роботу, спрямовану

на його активізацію. Цього можна досягти за допомогою нескладних ігрових хвилинок.

У численних публікаціях В. В Ємельянова сформульовано тезу про «... неравномерность развития голосового аппарата и голосовой функции...», з якою необхідно боротися. Про що йде мова? Справа в тім, що дитина, яка досягла віку формування мови, розвивається у стислих рамках мовних стереотипів, мовного діапазону і гучності. Ці рамки закріплені традиціями мови, суспільства, сім'ї. Можливості голосової функції не розвиваються внаслідок заборон: «не говори голосно, не кричи».

«К школьному возрасту перед нами «воспитанный ребенок», для которого любой звук, не совпадающий с речью или чуть громче речи, является нарушением социального табу. Мало того, у ребёнка подавлена естественнейшая из функций психической деятельности – имитационная: «Не дразнись!». Но именно через имитацию («делай, как я») происходит обучение»..., - пише В.Ємельянов.

Крім того, він наголошує, що в основі голосової активності людини – так звані «сигнали домовної комунікації», що сформовані генетично. Створення ігрових ситуацій, в яких діти будуть невимушено виражати свої емоції, сприяє розвитку інтонації. До таких вправ належать вільні рухові імпровізації під музику, рухові інсценування пісень, а також різноманітні ігри, в яких на перший план висувається імпровізація і творчість. Під запропоновану музику, на основі своїх власних уявлень, діти складають фантастичні розповіді, пісеньки з танцювальними композиціями, з танцями і т.д. Граючи, діти знайомляться з можливостями свого голосу і вчаться ним керувати. «В пении, если ребёнок может сначала крикнуть, а после – запищать и при этом осознаёт, что это разная механика, – это путь к интонированию».

«Кожна дитина щедро обдарована природою. Кожна – талановита. Кожен з нас у дитинстві малював, співав, складав вірші. Кожен з нас бачив цей світ яскравіше, цікавіше. Здатність творчо сприймати світ і себе в ньому невід'ємна від людської природи. Потрібно тільки допомогти їй не зникнути разом з дитинством. Потрібен талановитий вчитель, здатний зрозуміти особливу неповторну індивідуальність свого учня, вибрати для нього оптимальний шлях розвитку і вдосконалення. У світі існує багато шкіл і напрямків. «Сьогодні настає час об'єднати зусилля всіх педагогів, професією яких є мистецтво», – так звучить програмна вимога Об'єднання «Мистецтво та освіта ХХІ століття», створеного в Києві кілька років тому. Отже, особистість дитини є центром педагогічної системи, а відтак основне завдання учителя – створення умов для виявлення учнем своїх здібностей і творчих можливостей.